

KOSKE
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUKSEN
KANNATUSYHDISTYS RY:N
TOIMINTASUUNNITELMA
VUODELLE 2022

Julkaisija

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Osoite:

Matarankatu 4

40100 Jyväskylä

koskeverkko.fi

SISÄLLYS

1	KOSKEN STRATEGISET PAINOPISTEET VUONNA 2022	3
1.1	Vuoden 2022 toimintaympäristön keskeiset ja uudet asiat	3
1.2	Sote-uudistuksen toimeenpano hallinnollisena uudistuksena ja sisältötyönä	4
1.3	Sosiaalialan työelämätarpeiden, koulutuksen ja osaamisen kokonaisuus	5
1.4	TKKI-työn uudelleenorganisointi	6
1.5	Kosken 20. juhlavuosi	6
2	KOSKEN ARVOT JA PERUSTEHTÄVÄ	7
3	KOSKEN PERUSTOIMINTA	8
3.1	Sosiaalihuollon asiantuntemuksen turvaaminen	8
3.2	Kosken työryhmät ja työkokoukset	8
3.3	Viestintä ja vaikuttamistoiminta	11
3.4	Kosken hallinnollinen työ	14
3.5	Kosken henkilöstö, osaamisen kehittäminen ja työhyvinvoinnin ylläpito	14
4	KOSKEN PALVELUTOIMINTA	15
4.1	Sosiaaliasiamies	15
4.2	Lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä	16
4.1	Konsultoiva varhaiserityisopettaja	17
4.2	Lastensuojelun moniammatillinen asiantuntijaryhmä	18
4.3	Koulutus ja konsultointi	19
5	KEHITTÄMIS- JA HANKETOIMINTA	19
5.1	Lastensuojelun työparimalli	19
5.2	Lastensuojelun uudistaminen monialaisesti (LUMO)	20
5.3	Meijän Mieli	21
5.4	Paikka Auki II	24
5.5	Taloudellinen toimintakyky ja sosiaalinen osallisuus (TASOS)	24
5.6	Rahapeliongelman hoidon ja tuen alueellinen kehittäminen (Aluetuki-hanke)	25
5.7	Romaniasioiden sosiaali- ja terveydenhuollon osaamiskeskus (ROMKE)	26

5.8	Sosiaalityön valtion tutkimusrahoitushankkeet	26
5.8.1	Monitoimijainen rakenteellisen sosiaalityön toimintamalli tulevaisuuden sosiaali- ja terveyspalveluihin (MoRa)	27
5.8.2	Aikuissosiaalityön menetelmien vaikuttavuus (AIKUMETOD)	27
5.8.3	Lastensuojelu lapsen etuna? Lapsen hyvinvoinnin arviointi lastensuojelussa ja sen rajapinnoilla (ETU)	28
5.9	Keski-Suomen hyvinvoinnin osaamiskeskittymä (KEHO)	28
5.10	Hankevalmistelu	29
5.10.1	Sosiaalihuollon kehittämisohjelma	29
5.10.2	Sosiaalihuollon tiedonhallinta hyvinvointialueella	29
5.10.3	Kansa-koulutyölle jatkoa rakenteisen kirjaamisen kehittämiseen	29
5.10.4	Yhteiskunnan sosiaalisen laadun arviointi, hyvinvoinnin vahvistaminen ja kustannukset	30
5.10.5	Osaamis- ja tukikeskustoimintojen yhteensovittaminen Itä- ja Keski-Suomen alueella	30
6	KOSKEN TALOUS	31

1 KOSKEN STRATEGISET PAINOPISTEET VUONNA 2022

Vuoden 2022 toimintasuunnitelman työstämisestä on sävyttänyt kaksi asiaa: koronapandemian jatkumisen tuottama epävarmuus ja vihdoinkin päätetyn sote-ratkaisun tuottama varmuus. Olemme maaliskuusta 2020 lähtien toimineet pääasiassa etäyhteyksillä. TKI-toiminnassa etätyöskentely ei pitkäaikaisena toimintamallina tuota parasta mahdollista tulosta, koska työyhteisön innovatiivisuus kärsii aitojen kohtaamisten puuttuessa. Toisaalta sote-uudistuksen toteutuminen ja siirtyminen hyvinvointialuetasoiseen työskentelyyn sosiaalihuollon osalta tuo selvyttä myös osaamiskeskuksen toimintaan.

1.1 Vuoden 2022 toimintaympäristön keskeiset ja uudet asiat

Kosken hallituksen ja henkilöstön yhteisessä strategiatyöpajassa 13.10.2021 ideoimme vuoden 2022 toimintaa. Työpajassa nousivat keskeisesti esille yhteistyö hyvinvointialueen toteuttajien ja Tulevaisuuden sote-keskushankkeen kanssa. On tärkeää, että työskentelemme strategisesti samaan suuntaan. Toisena keskeisenä asiana käsitelimme hyvinvointialueen TKKI-toimintaa. Lisäksi kerroimme näkemyksiämme Kosken ulkoisen ilmeen uudistamisen pohjaksi. Tämä uudistus liittyy Kosken 20-vuotisjuhlintaan.

Sote-uudistuksen lainsäädäntö tuli voimaan 1.7.2021. Suurin piirtein samasta hetkestä lähtien on Keski-Suomessa valmisteltu sosiaali- ja terveystalveluiden siirtämistä kunnilta Keski-Suomen hyvinvointialueelle. Työtä tekee väliaikainen valmistelutoimielin, joka koostuu kuntien johtavista soteviranhaltijoista. Vuoden 2022 alkua leimaavat ensimmäiset aluevaalit, joissa valitaan tulevan hyvinvointialueen aluevaltuutetut. Vaaleja varten olemme Koskessa valmistaneet materiaalia viestimiä ja ehdokkaita varten teeman ”Sosiaalihuolto sotessa” -alla.

Valtavasti voimavaroja vaativan sote-uudistuksen toteutuksen rinnalla on menossa useita sisältöhankkeita sekä Koskessa että muiden maakunnan toimijoiden toteuttamana. Vuoden 2022 uudistustyötä leimaa entistä vahvemmin sosiaalihuollon uudistaminen, sillä saimme Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeeseen runsaasti sosiaalihuollon sisältöjä.

TKKIO-toiminnan osalta vuoden 2022 toiminta painottuu sekä hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun että sosiaalihuollon omaan toimintaan.

TKKI-toiminnan osalta sote-lainsäädäntöön on tulossa tarkennuksia, jotka vaikuttavat sosiaalialan osaamiskeskusten asemaan. Mutta niin kauan kuin laki sosiaalialan osaamiskeskuksista on voimassa, teemme kiinteää yhteistyötä perusterveydenhuollon yksikön ja erikoissairaanhoidon TKI-toimijoiden kanssa.

Kosken toiminnan 20-vuotisjuhlavuoden merkeissä tulemme nostamaan esiin sosiaalihuollon roolia ja merkitystä Keski-Suomen asukkaiden arjessa ja elämässä. Uudistuva, asukastarpeita kunnioittava ja henkilöstön osaamista tukevaa toimintakulttuuria edistävä sosiaalihuolto yhdessä terveydenhuollon kanssa on tavoitteemme. Tätä juhlistamme erityisesti monipuolisen viestinnän avulla.

Muuttuvassa toimintaympäristössä on tärkeää, että käymme keskustelua alan arvoista ja etiikasta. Meidän on erityisesti muistettava omat arvomme **avoimuus, luotettavuus ja yhdenvertaisuus** ja palattava niihin yhä uudelleen jokapäiväisessä työskentelyssämme. Kun työskentelemme yhä globaalimmissa ympäristössä, jossa ilmastonmuutos leimaa kaikkea toimintaa, joudumme peilaamaan myös sosiaalihuoltoa ja -politiikkaa sitä vasten. Meidän on varauduttava myös ilmasto-oikeudenmukaisuuden¹ vaatimuksiin.

1.2 Sote-uudistuksen toimeenpano hallinnollisena uudistuksena ja sisältötyönä

Olemme mukana toteuttamassa sote-uudistusta yhdessä viranomaisten, hanketoimijoiden, järjestöjen, kansalaisten ja yritysten kanssa. Erityisenä painopisteenä vuonna 2022 on sosiaalihuollon kehittämissuunnitelman toteutus osana Tulevaisuuden sote-keskus-hanketta. Hanke kattaa aikuissosiaalityön ja vammaistyön osa-alueet sekä rakenteellisen sosiaalityön. Koskessa näihin kytkeytyvät TASOS- ja AIKUMETOD-hankkeet sekä sosiaaliasiamiestyö. Lisäksi työskentelyssä ovat mukana Kosken pitkäaikaiset työryhmät. Lasten ja perheiden palvelujen osalta kehitystyöhön tulee lisää voimavaroja ja erinomaisesti toimivaa yhteistyötä jatketaan Työparimalli- ja LUMO-hankkeiden kanssa. Meidän mieli -hanke jatkaa joustavaa yhteiskehittämistä Tulsoite-hankkeen mielenterveys- ja päihdeosion kanssa. Sosiaalihuollon tiedonhallinnan kehittämissuunnitelman jatkamiseen on haettu rahoitusta (Kansa-Koulu IV ja Kanta-siirto). Tiedonhallinnan ja digitalisaation koko-

---

¹ **Ilmasto-oikeudenmukaisuus** on termi, jolla viitataan eettisiin periaatteisiin ja pyrkimyksiin tasata ilmastomuutoksen aiheuttamaa eriarvoistumista. Sen käyttö poliittisessa puheessa liittyy vaatimuksiin torjua ilmastokriisiä keinoin, jotka lisäävät tasa-arvoa ja kunnioittavat ihmisoikeuksia. (Humalisto-Heikelä, 2021: Kun oikeudenmukaisuus on kiistanaihe: rahoitus kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa)

naisuus on noussut vuosi vuodelta tärkeämmäksi osaamiskeskuksen työksi. Tätä varten perustettu Keski-Suomen sosiaalihuollon tiedonhallinnan yhteistyöfoorumi on koettu erityisen merkittäväksi maakunnalliseksi tiedonvälityksen ja osaamisen vaihdon välineeksi.

Sote-uudistuksen toimeenpanon keskeisenä teemana nousee esiin, miten sosiaalihuollon palvelut ovat yhdenvertaisesti, ennaltaehkäisevästi, matalalla kynnyksellä ja laadukkaasti maakunnan kaikkien asukkaiden saatavissa. Lisäksi tulee erityisesti huolehtia siitä, että kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat henkilöt, jotka usein tarvitsevat monialaisia palveluita, saavat ne joustavasti yhdestä paikasta tai omatyöntekijän tuella. Tätä varten tarvitaan sekä palveluohjausta, sosiaalista kuntoutusta että sosiaaliturvan ja palveluiden yhteensovitusta.

Nyt tarjolla olevassa sote-mallissa järjestöjen rooli on jäänyt epäselväksi. Kosken tehtävänä on yhteistyössä järjestöjen, tutkijoiden ja Keski-Suomen yhteisöjen tuen (KYT) kanssa nostaa tämä kysymys esiin: Miten järjestötoimijat saadaan mukaan rakenteisiin jo kehittämistyöstä lähtien ja miten asukkaat ja asiakkaat pääsevät vaikuttamaan palveluiden toteutukseen.

1.3 Sosiaalialan työelämätarpeiden, koulutuksen ja osaamisen kokonaisuus

Vuoden 2021 aikana sote-alan työvoimapula, jota Kosken piirissäkin on selvitetty (lastensuojelu, sosiaalityö, henkilöstöselvitys) ja josta työryhmissä on pitkään keskusteltu, tuntui vihdoinkin ylittävän uutiskynnyksen toden teolla. Kosken koulutustyöryhmä on jo parin vuoden ajan tehnyt yhteistyötä sosiaalialan koulutuskokonaisuuden vahvistamiseksi ja koulutusmahdollisuuksien kehittämiseksi Keski-Suomessa. Työtä on tarkoitus jatkaa yhteistyössä EduFuturan kanssa. Tavoitteena on saada sosiaaliala EduFuturan kärkialaksi, joko itsenäisesti tai yhdessä terveystalouden kanssa. Tämä mahdollistaisi nykyistä joustavampia opintopolkuja alan opiskelijoille aina 2. asteelta yliopisto-opintoihin.

Lisäksi osallistumme maakunnan sote-toimijoiden yhteistyöhön, jolla haetaan monipuolisia ratkaisuja alan työvoimapulaan. Tässä tarkoituksessa haetaan hankerahoitusta, järjestetään yhteisiä tilaisuuksia ja tehdään positiivista brändityötä alan vetovoiman puolesta. Työssä hyödynnetään myös valtakunnallista STM:n koordinoimaa ohjelmaa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi.

1.4 TKKI-työn uudelleenorganisointi

Sote-järjestämislaki sisältää myös tutkimuksen, koulutuksen ja kehittämisen pykälät. Lain 32 § edellyttää, että

”Hyvinvointialue vastaa alueellaan tehtäväalansa koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet huomioiden. Lisäksi hyvinvointialue koordinoi ja ohjaa palvelutuotannossa tapahtuvaa integroitua kehittämistyötä sekä tukee kuntia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvässä kehittämissä työssä.

Hyvinvointialue osallistuu kansalliseen ja alueelliseen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseen ja toimii yhteistyössä kuntien sekä koulutus-, kehittämis- ja tutkimustoimintaa harjoittavien organisaatioiden kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollon osaamis- ja työvoimatarpeen arviointia ja ammatillisen osaamisen kehittämistä on tehtävä yhteistyössä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja toisen asteen ammatillisten oppilaitosten kanssa sekä muiden koulutusviranomaisten, työhallinnon ja maakuntien liittojen kanssa.”

Koske osallistuu Keski-Suomen hyvinvointialueen TKKI-työn suunnitteluun ja organisointiin yhteistyössä hyvinvointialueen viranomaistoimijoiden ja TKI-kumppaneiden kanssa. Koskella on keskinen rooli sosiaalialan TKI-työn kokoajana ja edistäjänä hyvinvointialueella. Tämä on vuoden 2022 yksi keskeisimmistä tehtävistä.

Koske osallistuu myös tulevan YTA-alueen TKKI-toiminnan suunnitteluun yhteistyössä oman hyvinvointialueen TKKI-kumppaneiden ja Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kanssa. Lisäksi Koske on toimijana YTA-alueen laajuisessa OT-keskus-työskentelyssä.

Vuodelle 2022 suunnitellaan myös aihealueeseen liittyvää EU-rahoitushakua (RRF). Tavoitteena on kehittää maakuntaan pitkään kaivattu opetus- ja sote-keskus, joka toimisi monialaisesti siten, että siellä voisivat mm. harjoitella sekä sosiaali- että terveysalan opiskelijat. Keskuksen toimintaa voisi liittyä myös tutkimustoimintaa, jota sosiaalihuollon osalta voisi rahoittaa mm. VTR-rahoituksella.

1.5 Kosken 20. juhlavuosi

Kosken juhlavuotta on valmisteltu jo vuonna 2021 mutta varsinainen juhlinta on koronan vuoksi päätetty siirtää vuodelle 2022. Samoin ovat tehneet

lähes kaikki muutkin sosiaalialan osaamiskeskukset. Kotisivu-uudistuksen ja siihen liittyvän brändiuudistuksen toteutus on aloitettu vuonna 2021.

Koska koronatilanne on edelleen häilyvä ja maakunta on laaja, on juhlaa mahdollisuus viettää myös etäyhteyksin ja toteuttaa digiprojektein. Joka tapauksessa on tärkeää, että digitaalisuus on vahvasti mukana toteutuksessa, jotta tieto toiminnastamme leviää ja on saavutettavissa mahdollisimman laajasti.

Vuoden 2020 suunnittelutyöpajassa kiinnitettiin paljon huomiota siihen, että asiakkaat ja asukkaat otetaan mukaan suunnitteluun ja toteutukseen. Tämä on arvojemme mukaista. Jo 10-vuotisjuhlassamme pääyhteistyökumppanimme oli nuorten taidetyöpaja, joka teki meille mm. juhlavideon, hoiti tilojen koristelun ja toimi juhlapäivänä erilaisissa järjestelytehtävissä. Nyt meillä on osaamista itsekin toteuttaa videoita ja saada erilaisia asiakkaita ja asukkaita eri tavalla mukaan. Hybridi-toteutus juhluvuoden merkeissä saattaisi palvella parhaiten perustehtäväämme: myös juhla voi nostaa esiin koko maakunnan sosiaalialan ammattilaisten osaamista, sen asukkaiden sosiaalista hyvinvointia ja hyvinvoinnin vajeita sekä uusia ideoita nyt, kun hyvinvointialuetta toteutetaan.

2 KOSKEN ARVOT JA PERUSTEHTÄVÄ

Kosken toiminta perustuu **avoimuuteen, luotettavuuteen ja yhdenvertaisuuteen**. Pyrimme elämään todeksi ja edistämään näitä arvoja kaikessa toiminnassamme – niin omassa perustyössämme, palvelutoiminnassamme, hanketyössämme kuin yhteiskunnallisessa vaikuttamistyössämmekin.

Avoimuudella tarkoitamme sitä, että:

- Toimintamme ja keskustelufoorumimme ovat avoimia kaikille sosiaalialan ammattilaisille ja muille toimijoille.
- Kokoamamme, tuottamamme ja välittämämme tieto on kaikkien saatavilla ja siten hyödynnettävissä ja parannettavissa.
- Olemme avoimia uusille ideoille ja ajatuksille ja kuuntelemme muita ihmisiä, organisaatioita ja yhteisöjä.

Luotettavuus tarkoittaa sitä, että:

- Teemme sen, mitä lupaaamme ja teemme sen niin hyvin kuin osaamme.
- Kosken jakama ja välittämä tieto on pätevää ja luotettavaa.

Yhdenvertaisuutta toteutamme Kosken työssä:

- Rohkaisemalla alan ammattilaisia, asiakkaita ja järjestötoimijoita osallistumaan ja tuomaan esille ajatuksia koulutustaustasta, ammatti- tai organisaatioasemasta riippumatta. Kohtelemme kaikkia alan toimijoita yhtä arvokkaina.
- Siten, että toimintamme tähtää yhteiskunnallisen eriarvoisuuden vähentämiseen ja kaikkien kansalaisten tasa-arvon edistämiseen.

Arvojen pohjalta kiteytetty Kosken perustehtävä:

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus on maakunnallinen, vaikiintunut, joustava ja arvostettu sosiaalialan kehittämissyhteisö ammattilaisille ja muille toimijoille.

3 KOSKEN PERUSTOIMINTA

Valtion vuoden 2022 talousarvioesityksessä sosiaalialan osaamiskeskuksille ehdotetaan 3 000 000 euron valtionavustusta. Siitä Kosken osuudeksi arvioidaan noin 140 000 euroa.

3.1 Sosiaalihuollon asiantuntemuksen turvaaminen

Kosken keskeinen sosiaalipoliittinen vaikuttamistehtävä on nostaa esiin

1. väestön tarpeita vastaavaa sosiaalialan asiantuntemusta
2. alan ammattilaisten osaamista sekä sen kehittämisen tärkeyttä
3. sosiaalisen hyvinvoinnin merkitystä ja edellytyksiä.

Tähän panostamme sote-uudistuksen toteutuksessa ja muussa palveluiden parantamiseen tähtäävässä työssä – mm. Keski-Suomen hyvinvoinnin osaamiskeskittymän (KEHO) toiminnassa. Erityisen ajankohtainen tavoite on sote-integraation edistäminen niissä palveluissa, joissa se sujuvoittaa ja helpottaa etenkin paljon tukea tarvitsevien asiakkaiden palveluprosesseja.

3.2 Kosken työryhmät ja työkokoukset

Koske koordinoi useita maakunnallisia työryhmiä ja kutsuu alueen toimijoita teemallisiin työkokouksiin. Kosken työryhmillä ja työkokouksilla tuetaan soteuudistuksen toimeenpanoa sekä koko hyvinvointialueen hyvähenkistä toimintakulttuuria.

Laajapohjaisella työryhmätyöskentelyllä on Keski-Suomessa pitkät perinteet. Työryhmät linjaavat oman toiminta-alueensa maakunnallista kehittämistä.

Eri sisältöalueiden työryhmät koostuvat käytännön, koulutuksen ja tutkimuksen edustajista. Toimintaan on sitoutunut asiakaskehittäjiä sekä ammatillaisia julkiselta sektorilta, järjestöistä ja yksityisistä palveluntuottajista. Työryhmätoiminnan tarkoitus on tunnistaa ajankohtaisia osaamisvajeita ja kehittämistarpeita sekä innovoida kulloinkin tarvittavia kehittämisen toimia.

Kosken työryhmät:

1. Keski-Suomen sosiaalihuollon koulutusyhteistyöryhmä

- Työryhmä tekee yhteistyötä maakunnan muiden sote-alan tutkimus-, koulutus- ja kehittämisteemoja käsittelevien työryhmien kanssa. Työryhmä paneutuu erityisesti alan työvoimapuulaan ja tekee yhteistyötä EduFuturan kanssa.

2. Keski-Suomen vammaispalvelutyöryhmä

- Työryhmän asiantuntemusta hyödynnetään sote-uudistuksen mukaisessa kehittämisessä. Ryhmä voi nostaa käsittelyyn myös muita tärkeiksi määrittelemiään teemoja. Työryhmä kokoontuu kaksi kertaa keväällä ja kaksi kertaa syksyllä.

3. Keski-Suomen lastensuojelutyöryhmä

- Työryhmä on avoin kaikille lastensuojelun kentässä toimiville eri sektoreiden toimijoille ja lastensuojelun kehittämisestä kiinnostuneille. Ryhmä käsittelee lastensuojelutyöhön ja palveluiden kehittämiseen liittyviä ajankohtaisia asioita sekä valtakunnallisia uudistuksia mm. lainsäädäntöön liittyen. Työryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa.

4. Keski-Suomen sosiaalihuollon tiedonhallinnan yhteistyöfoorumi

- Yhteistyössä Keski-Suomen sote-uudistuksen, hyvinvointialueen ja Kosken koordinoima sosiaalihuollon tiedonhallinnan, Kanta-asioiden sekä dokumentointiin ja kirjaamisosaamisen kehittämiseen keskittyvä maakunnallinen foorumi kuntatoimijoille.
- Sosiaalihuollon kirjaamisen kehittämisen maakunnallista verkostotyötä jatketaan (esim. Sosiaalihuollon kirjaamisklubit)

5. Aikuissosiaalityön työryhmä

- Työryhmä jatkaa toimintaansa TASOS-hankkeen koordinoimana Kosken työntekijöiden avulla. Työryhmä tukee Keski-Suomen sote-uudistusta.

6. Keski-Suomen kohtaamispaikat -verkosto

- Kohtaamispaikkatoimintaa järjestäville tahoille tarkoitettu ryhmä, jota koordinoidaan yhteistyössä KYT:n ja Jyväskylän kaupungin kanssa.

Kosken työkokoukset

Koske kutsuu tarpeen mukaan koolle ja koordinoi sosiaalialan ammattilaisten työtä tukevia työkokouksia. Työkokoukset mahdollistavat ajankohtaisen tiedon, maakunnallisen kuulumisten ja kokemusten vaihdon, hyvien käytäntöjen välittymisen ja työnohjauksellisen vertaistuen. Työkokoukset ovat osallistujille maksuttomia. Koske on sitoutunut järjestämään ainakin seuraavat työkokoukset:

1. Kosken kuntakokoukset

- Sosiaalipalvelujen johdolle suunnatut ajankohtaiskatsaukset ja keskustelutilaisuudet Kosken toiminnasta ja maakunnan kehittämistyöstä. Neljä kertaa vuodessa.

2. Kuraattorien maakunnallinen työkokous

- Alustavasti sovittu kutsuttavaksi koolle vähintään kerran vuoden aikana yhteistyössä Tulevaisuuden sote-keskus-hankkeen kanssa.

3. Sosiaaliohjaus sote-keskuksissa työkokous

- Yhteistyössä Tulevaisuuden sote-keskus-hankkeen kanssa järjestetään sosiaaliohjausta/sosiaalityötä ja sote-integraatiota sote-keskuksissa pohtivia työkokouksia.

Valtakunnallinen vaikuttamistyö ja työryhmiin osallistuminen

Koske toimii linkkinä sosiaalialan valtakunnallisen ja alueellisen kehittämistoiminnan välillä. Ajankohtaisiin keskusteluihin, lausuntopyyntöihin vastaamiseen ja erilaisille foorumeille osallistutaan mahdollisuuksien mukaan.

- Kosken johtaja osallistuu sosiaalialan osaamiskeskusten johtajien valtakunnallisiin kokouksiin ja ministeriöiden tilaisuuksiin sekä muihin valtakunnallisiin valmisteluryhmiin.
- Kosken työntekijät osallistuvat valtakunnallisiin osaamiskeskusten työntekijöiden keskinäisiin sekä eri sisältöalueisiin ja hankkeisiin liittyviin tapaamisiin ja muihin verkostoihin, kuten Maakunnallistuva aikuissosiaalityö sekä Maakunnallistuvat vammaispalvelut -verkostot.

3.3 Viestintä ja vaikuttamistoiminta

Viestintä on keskeinen vaikuttamiskeino Kosken tavoitteiden saavuttamiseksi. Vahvistamme sosiaalialan näkyvyyttä ajantasaisella viestinnällä kerromalla eri kanavissa omasta ja yhteistyöverkostojemme toiminnasta. Viestinnällä varmistetaan myös avoimuuden, luotettavuuden ja yhdenvertaisuuden toteutuminen Kosken toiminnassa.

Vuodelle 2022 toivotaan jatkoa STEA-avustukseen viestintä- ja toimistoassistentin palkkaamiseksi, jonka avulla on voitu tehostaa Kosken viestintä- ja vaikuttamistoimintaa. Keskiössä vuonna 2022 ovat osaamiskeskuksen juhlavuosi ja sosiaalialan näkyvyyden kehittäminen.

Tavoitteet:

1. ulkoisen viestinnän saavuttavuus ja vaikuttavuus
2. sisäisen tiedonkulun varmistaminen ja hyvän hengen ylläpito etätöiden aikakaudella
3. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus 20 vuotta

Keinot:

Ulkoisen viestinnän saavuttavuus ja vaikuttavuus

Keskeiset viestintäväylät:

- Kosken kotisivut (www.koskeverkko.fi)
  - Pääviestintäkanava, jossa julkaistaan uutisia Kosken toiminnasta sekä muista ajankohtaisista sosiaalialaa koskevista aiheista. Kotisivuilta löytyy ajantasaiset tiedot Kosken palveluista, hankkeista ja henkilöstöstä. Sivustolla säilytetään myös Kosken toimintaan liittyvää materiaalia, jolloin ne ovat kaikkien saatavilla. Kotisivujen artikkelit toimivat pohjana sosiaalisen median viestinnälle ja uutiskirjeelle.
  - Sivuston päivittäminen on **kaikkien** työntekijöiden vastuulla. Jokainen työntekijä vastaa, että omaan työhön/hankkeeseen liittyvät tiedot ovat ajan tasalla.
  - Tapahtumakalenterissa tiedotetaan tulevista tilaisuuksista (kokoukset, koulutukset, ym.) hyvissä ajoin. Kalenteriin merkittävät tapahtumia poimitaan uutiskirjeeseen.
  - Kotisivuilla kategorioiden ja asiasanojen tarkoituksenmukainen käyttö auttaa löytämään toisiinsa liittyviä kirjoituksia.

- Kotisivut uudistetaan vuoden 2022 aikana.
- Sähköinen uutiskirje (MailChimp)
  - Uutiskirje kerää kuukauden ajankohtaiset aiheet sekä tulevat tapahtumat yhteen viestiin. Kuukausittaisten uutiskirjeiden lisäksi voidaan lähettää ylimääräisiä uutiskirjeitä tärkeistä aiheista.
- Sähköpostiviestintä
  - Keskeinen yhteydenpidon ja viestittämisen väline päivittäisessä työssä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan kalenterikutsuja.
- Sosiaalinen media
  - *Facebook*: KOSKE sosiaalialan osaamiskeskus -Facebook-sivulle linkitetään kotisivuilla julkaistuja kirjoituksia sekä jaetaan muiden toimijoiden ajankohtaisia uutisia ja tilaisuuksia. Hankkeet tiedottavat toiminnastaan mahdollisilla omilla Facebook-sivuillaan, joiden sisältöjä voidaan jakaa Kosken omalla tilillä.
  - *Twitter*: Kotisivuilla julkaistuja artikkeleita linkataan Twitterissä (@KeskiSuomenoske) ja muiden toimijoiden ajankohtaisia twiitteja jaetaan eteenpäin. Työntekijät jakavat tietoa ja osallistuvat keskusteluihin oman tai Kosken tilin kautta.
  - YouTube-kanavalla julkaistaan Kosken toimijoiden tuottamia videoita. Videot tekstitetään tai ne ovat näkyvillä 2 viikkoa.
  - Uusien palvelujen ja kanavien käyttöönottoa tarkastellaan niiden tarkoituksenmukaisuuden, kohderyhmien tavoitavuuden sekä henkilöstön resurssien mukaan.
- Teams-työtilat
  - Kosken Teams-alustalle voi perustaa työtiloja ajankohtaisten kehittämisteemojen työstämiseen ja niistä tiedottamiseen
- Julkaisut
  - Kosken toimintoihin ja hankkeisiin liittyviä raportteja julkaistaan Kosken Raportteja ja Tutkimuksia- sekä Harjoittelijaraportteja-sarjoissa. Julkaisut ovat ladattavissa kotisivuilta.
- Printtimedia

- Kosken työntekijät reagoivat toimittajien yhteydenottoihin ja antavat asiantuntijatietoa julkisuuteen. Tarjotaan juttuideoita sosiaalialan tärkeistä ja ajankohtaisista aiheista medialle.
- Lausunnot ja kannanotot
  - Kosken laatimat kannanotot ja lausunnot (mm. lakiesityksistä) uutisoidaan ja ovat luettavissa kotisivuilla.

Sisäisen tiedonkulun varmistaminen ja hyvän hengen ylläpito etätyön aikakaudella

- Koskessa ylläpidetään arvoista lähtevää työskentelykulttuuria. Yhteiset fyysiset työtilat ja digitaaliset työvälineet tarjoavat mahdollisuuden ammatillisiin pohdintoihin, tietojen jakamiseen ja toisten auttamiseen. Näiden käytäntöjen ylläpitäminen on jokaisen työyhteisön jäsenen vastuulla. Yhdessä kahvittelu ja ruokailu ovat myös tärkeitä jakamisen ja luovan ideoinnin foorumeja.
- Etätyön yleistyessä on tärkeä panostaa sisäiseen tiedonkulkuun niin, että eri puolilla maakuntaa työskentelevät työntekijät ovat tietoisia yhteisistä asioista ja kokevat olevansa osa työyhteisöä. Etämahdollisuudet, muistiot ja WhatsApp-ryhmät tukevat tiedonkulkua ja pitävät työyhteisön arjessa mukana.
- Kuukausittaista/tarvittaessa tiuhempaa työyhteisöpalaverikäytäntöä jatketaan. Palavereihin on aina mahdollisuus osallistua etänä. Asialistat ja muistiot toimitetaan kaikille työyhteisön jäsenille.
- Kosken sisäisen työskentelyn alustana vahvistetaan Office 365 -ohjelmien käyttöä. Pyritään löytämään toimivia käytäntöjä etä- ja hybridityöskentelyyn ja tarvittaessa järjestämään koulutusta aiheeseen. Hyviä käytäntöjä jaetaan työyhteisössä ja verkostoissa sekä rohkaistaan kokeiluihin.
- Työyhteisön hyvä henki ja persoonallisuus saa välittyä myös Kosken ulkoisessa viestinnässä.

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus 20 vuotta

- Kosken monipuolista toimintaa tehdään näkyväksi viestintäkanavissa artikkeleiden, kuvien ja videoiden avulla. Lisäksi järjestetään erilaisia tilaisuuksia, joilla tuodaan esiin osaamiskeskuksen toimintaa kahdenkymmenen vuoden aikana ja tehdään katsauksia sosiaalialan tulevaisuuteen.

- Kosken visuaalista ilmettä uudistetaan juhlavuoden aikana mm. uuden logon avulla. Kotisivuja uudistetaan ja nykyaikaistetaan.

3.4 Kosken hallinnollinen työ

- Kosken kannatusyhdistyksen hallitus kokoontuu vuosittain 6–7 kertaa. Esittelijänä toimii Kosken johtaja ja sihteerinä erikoissuunnittelija.
- Yhdistyksen sääntömääräinen vuosikokous järjestetään maaliskuun loppuun mennessä.
- Kosken strategiapäivä järjestetään vähintään kerran vuoden aikana.

3.5 Kosken henkilöstö, osaamisen kehittäminen ja työhyvinvoinnin ylläpito

- Kosken työntekijöiden kanssa käydään kehityskeskustelut 1–2 kertaa vuodessa.
- Työntekijöiden työhyvinvoinnista ja työolojen kehittymisestä kerätään anonymisti tietoa kehityskeskustelujen yhteydessä. Kerättyä tietoa hyödynnetään työhyvinvoinnin ylläpidossa.
- Työntekijöillä on mahdollisuus työnohjaukseen
- Työterveyttä ja hyvinvointia tuetaan mm. kulttuuri- ja/tai liikuntailtapäivillä vähintään kahdesti vuodessa.
- Etätyömahdollisuus on osa oman työn ja ajankäytön suunnittelua

Kosken henkilöstö

1. Sointu Möller, johtaja 1.2.2022 alkaen, 040 821 9553
2. Marja Heikkilä, johtaja 31.1.2022 saakka, erityisasiantuntija 1.2.–10.3.2022, 0400 546 613
3. Sivi Talvensola, erikoissuunnittelija, 0400 904 663
4. Eija Hiekka, sosiaaliasiamies, 044 265 1080
5. Katja Salminen-Lahtinen, lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä, 044 265 1064
6. Reetta Salmi, lastensuojelun kehittäjä, LUMO, 040 653 7220
7. Taru Paavolainen, viestintäsuunnittelija, 040 136 5279
8. Johanna Lehtomaa, viestintä- ja toimistoassistentti, Paikka Auki II, 040 159 6950
9. Merja Angle, hankekoordinaattori, Meijän Mieli, 040 124 1426

10. Katja Remes, hanketyöntekijä, Meijän Mieli, 040 164 7560
11. Liisa Grönholm-Sihvola, varhaiserityisopettaja (Hartola), 050 372 1717, tuntityöntekijä
12. Kaarina Parikka, varhaiserityisopettaja, 040 759 8841, tuntityöntekijä
13. Marianne Kuorelahti, projektitutkija, TASOS (Chydenius-instituutti, Kosken työyhteisön jäsen), 050 428 2110

Henkilöstömäärä muuttuu uusien/päätyvien hankkeiden ja selvitystöiden myötä.

Kosken henkilöstön koulutussuunnitelma

Kosken työntekijöitä kannustetaan itsensä jatkuvaan ja suunnitelmalliseen kehittämiseen. Osaamisen kehittämistarpeita ja -suunnitelmia käsitellään kehityskeskustelussa. Henkilöstö seuraa ajankohtaisia keskusteluja, julkaisuja ja osallistuu koulutuksiin ja muihin tilaisuuksiin omien kehittymistavoitteiden mukaisesti. Henkilökohtainen osaamisenkehittämissuunnitelma päivittyy vuoden varrella.

Koko Kosken henkilöstölle sopivia koulutuksia ja tilaisuuksia ovat esimerkiksi:

- Sosiaalityön tutkimuksen päivät
- Sosiaalialan asiantuntijapäivät
- Sosiaalialan osaamiskeskuspäivät
- Erilaiset viestintäseminaarit ja digitaalisen viestinnän kurssit

Lisäksi työntekijät osallistuvat määrärahojen puitteissa omaan sisältöalueeseensa liittyviin tilaisuuksiin ja koulutuksiin.

Työntekijöiden jatkokouluttautumista tuetaan. Esimerkiksi ammatilliseen erikoistumiskoulutukseen liittyvät lähipäivät, ammatilliset opettajaopinnot tai muut soveltuvat opintokokonaisuudet ovat koulutussuunnitelmaan sisällytettäviä oman osaamisen kehittämisen keinoja.

4 KOSKEN PALVELUTOIMINTA

4.1 Sosiaaliasiamies

Koske tuottaa sosiaaliasiamiestoiminnan Keski-Suomen kuntiin, jotka vastaavat kuluista asukaslukunsa mukaisessa suhteessa. Vuoden 2022 neuvotellessaan uusi sopimus vuoden 2023 aloittavan Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa.

Sosiaaliasiamiestoiminta on puolueetonta, riippumatonta asiakaspalvelua ja sosiaalipalvelujen kehittämistyötä rakenteellisen sosiaalityön hengessä. Asiamies neuvoo, tiedottaa ja pyrkii vahvistamaan sosiaalihuollon asiakkaiden asemaa sekä edistämään asiakkaiden oikeuksien toteutumista. Sosiaalihuollon palvelujen toimivuudesta kootaan palautetietoa ja asiakkaan oikeuksien ja aseman kehityksestä laaditaan selvitys kunnille vuosittain. Selvitys pyritään toimittamaan kuntiin 31.3.2022 mennessä. Selvityksestä tiedotetaan viestimille ja se lähetetään myös Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöön, Valviraan ja Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastoon.

Sosiaaliasiamies tapaa asiakkaita sekä heidän edustajiaan ja iso osa asiakaspalavereista toteutetaan turvallisesti ja tehokkaasti verkossa. Sosiaaliasiamies käy tarvittaessa kunnissa sekä järjestöjen tilaisuuksissa. Muita yhteistyökumppaneita ovat muun muassa julkiset ja yksityiset sosiaalihuollon palveluntuottajat, oppilaitokset, potilasasiamiehet, seurakunnat ja valvontaviranomaiset. Osaamiskeskuksessa toimivalla asiamiehellä on luontevasti yhteys sosiaalialan kehittämishankkeisiin. Sopimuskuntien kanssa järjestetään vuosittain vähintään yksi yhteinen kuntakokous. Sosiaalialaan liittyvien uudistusten valmisteluun osallistumisella pyritään vaikuttamaan siihen, että sosiaalihuollon asiakkaat saavat kunnasta, järjestäjästä ja tuottajasta riippumatta riittävät ja laadukkaat palvelut ja että asukkaat ovat sosiaalipalvelujen suhteen koko maakunnassa mahdollisimman yhdenvertaisessa asemassa.

Jotta työ on mahdollisimman tehokasta ja vaikuttavaa, osaamiskeskusten kymmenen sosiaaliasiamiestä tekevät yhteistyötä sekä keskenään että muiden sosiaaliasiamiesten kanssa (konsultointi, lakiluonnoslausunnot, kuntakyselyt ja selvitykset). Sosiaaliasiamies osallistuu aktiivisesti ammattitaitoa ylläpitävään ja kehittävään koulutukseen ja toimii Sosiaaliasiamiehet ry:n hallituksessa. Kosken sosiaaliasiamies on nimetty sosiaalialan osaamiskeskusten edustajaksi STM:n asettamaan Asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeuden vahvistamisen seurantaryhmään, jonka ensimmäinen toimikausi kestää 31.12.2023 saakka.

4.2 Lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä

Lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän 16. toimintavuonna palvelua tarjotaan Keski-Suomen maakunnan kunnille sekä muille toimijoille edellisen vuoden tapaan Lastensuojelun työparimalli -hankkeen kautta (ks. 5.3). Palvelu on näin ollen kunnille maksutonta. Lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän palveluna tarjotaan edelleen mm. konsultaatiota, mentorointia, perehdytystä lastensuojelutyöhön, työparityöskentelyä, asiakirjayhteenvetojen laadintaa sekä koulutusta lastensuojeluasioissa. Suosituksi osoittautunut mentorointi soveltuu työn tukemiseen ammattiuransa alussa oleville, muulta

alalta vaihtaneille työntekijöille tai työntekijälle, joka kokee, että muutoin hyötyisi mentoroinnista työtä tukevana rakenteena.

Erityissosiaalityöntekijältä saa työpariapua lastensuojelutarpeen selvityksissä sekä avohuollon tai sijaishuollon lastensuojelutyön toteuttamisessa kuten huostaanoton valmistelussa, huostaanoton lopettamisedellytysten arvioinnissa, sijaishuoltopaikan muutos -työssä, sukulaissijaisvanhemmuusselvityksissä tai läheisverkoston kartoituksissa. Palvelua on mahdollista käyttää myös sosiaalihuoltolain mukaisissa asiakkuuksissa. Lastensuojelulain 13 §:n mukaisena, lapsen asioista vastaavana sosiaalityöntekijänä toimii aina kunnan oma sosiaalityöntekijä. Hankkeen aikana lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän panosta ei voi varata kuntaan tiettyä määrää kuukaudessa, vaan työskentely on tapauskohtaista.

Lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä toimii Kosken kokoon kutsuman Keski-Suomen lastensuojelutyöryhmän koollekutsujana sekä sihteerinä. Hän toimii myös lastensuojelun moniammatillisen asiantuntijaryhmän (Master) koordinaattorina ja sihteerinä. Lisäksi erityissosiaalityöntekijä toimii Keski-Suomen Voikukkia -toiminnan koordinaattorina.

Toinen työn osa-alue, kuntiin tarjottavien palveluiden lisäksi, lastensuojelun erityissosiaalityöntekijällä on Lastensuojelun työparimalli-hankkeen myötä osallistuminen Tulevaisuuden sote-keskus hankkeen kehittämistyöhön (ks. 5.3.). Lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä jatkaa tätä myötä myös vuonna 2022 muun muassa lasten mielenterveystyön psykoedukatiivisen työskentelyn syventävän koulutuksen vetämistä perhekeskustoimijoille.

4.1 Konsultoiva varhaiserityisopettaja

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen hallinnoima konsultoivan erityislastentarhanopettajan palvelutoiminta alkoi vuonna 2009. Toimintaa on kehitetty vuosien varrella siten, että yhä useampaan kuntaan on saatu oma toimiva varhaiserityisopetus. Tarkoituksena on edelleen tukea maakunnan kuntien varhaiskasvatustarpeen mukaan.

Vuonna 2022 sopijakuntana jatkaa Hartola. Sopimus on laadittu kesäkuun loppuun ja sen jatkosta päätetään keväällä. Tehtävässä toimii VEO Liisa Grönholm-Sihvola. VEO Kaarina Parikan asiantuntemus on myös käytössä kuntien tilapäisiin tarpeisiin. Kunnalle toiminnasta aiheutuvat kulut ovat suhteessa käyttämäänsä palvelun määrään.

Konsultoivan varhaiserityisopettajan toimintatapoina ovat:

- jalkautunut, suora henkilöstön ohjaus ja konsultaatio

- kuntien työntekijän työparina toimiminen
- osallistuminen asiakastapaamisiin, kotikäynteihin, neuvotteluihin
- puhelin- ja verkkokonsultaatio
- pedagogisen toiminnan suunnittelu yhdessä henkilöstön kanssa
- yksilö- ja pienryhmätyöskentely lasten kanssa
- varhaiserityiskasvatukseen liittyvän koulutuksen järjestäminen
- uusimpaan tutkimukseen ja hyväksi todettuihin toimintamalleihin perustuva kehittämistyö

4.2 Lastensuojelun moniammatillinen asiantuntijaryhmä

Lastensuojelulain (417/2007) 14 §:n mukaan *"Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulee asettaa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajista, lapsen kasvun ja kehityksen asiantuntijoista sekä muista lastensuojelutyössä tarvittavista asiantuntijoista koostuva lastensuojelun asiantuntijaryhmä. Lastensuojelun asiantuntijaryhmä avustaa sosiaalityöntekijää lapsen huostaanottoa sekä sijaishuoltoa koskevien asioiden valmistelussa ja muussa lastensuojelun toteuttamisessa. Lisäksi asiantuntijaryhmä antaa lausuntoja lastensuojelutoimenpiteitä koskevan päätöksenteon tueksi."*

Keski-Suomessa asiantuntijaryhmän toimintaa on koordinoanut Koske vuodesta 2009 lähtien. Ryhmän olemassaololla turvataan lain toteutuminen. Ryhmä saa tehtäväkseen moniulotteisia asiakastilanteita, joissa edellytetään vaativaa erityisasiantuntijuutta, etenkin laki- ja psykiatrasta osaamista. Tarvitavan asiantuntemuksen saaminen konsultaatioihin lisää kustannuksia tilanteissa, joissa sitä ei ole saatavissa maakunnasta (esim. jääviys). Konsultaatiosta veloitetaan todellisten kustannusten mukaan.

Moniammatillisen asiantuntijaryhmän koordinaattorina toimii lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä. Ryhmä kootaan kuntien pyyntöjen mukaisesti ja kyseessä oleva asiakastilanne määrittää sen, keitä asiantuntijoita ryhmään kulloinkin osallistuu.

Master-ryhmän aiemmasta kehittämistyöstä on julkaistu raportti² Kosken harjoitteluraportteja -sarjassa ja aiheesta on tekeillä pro gradu työ. Kehittämistyö on jatkunut siten, että koordinaattori on koonnut niin asiantuntijoiden kuin kuntakäyttäjien kokemuksia ryhmän toiminnasta ja toimintaa on muotoiltu saadun palautteen pohjalta. Edelleen kehittämistyö jatkuu siten,

---

² Laurila, Noora-Maria (2020) [Lastensuojelun moniammatillisen asiantuntijaryhmän toiminta Keski-Suomessa](#). Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Harjoitteluraportteja 6 (pdf, 379 kt)

että Koske on ollut mukana OT-hankkeessa kehittämässä asiantuntijaryhmän toimintaa. Lisäksi Master-ryhmässä on pilotoitu OT-hankkeelle lasten osallisuuden vahvistamista moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä sekä OT-tason toimijoiden ja sivistystoimen edustajien osallistumista lastensuojelun moniammatillisen työryhmän toimintaan. Tätä myötä Master-asiantuntijoiden joukkoon saatiin KYS:n toiminnallisten häiriöiden ja harvinaissairauksien työryhmistä asiantuntijalääkärit sekä sivistystoimen Vaatu-toimijat Vaativan erityisen tuen verkostosta. Kehittämistyö jatkuu myös vuonna 2022.

4.3 Koulutus ja konsultointi

Koske suunnittelee ja toteuttaa maksullista koulutusta toiveiden ja kysynnän mukaan sekä toimii yhteistyökumppanina koulutusten toteuttamisessa. Koske tarjoaa asiantuntemusta erilaisten selvitysten ja raporttien laatimiseen ja myy työpanosta toimialan piiriin kuuluviin asiantuntijatehtäviin.

5 KEHITTÄMIS- JA HANKE TOIMINTA

5.1 Lastensuojelun työparimalli

Lastensuojelun työparimalli -hanke toteutetaan ajalla 16.11.2020–31.12.2022. Toteutuksen taustalla on STM:n rahoittama Tulevaisuuden sote-keskus -hanke. Keski-Suomen Tulevaisuuden sote-keskus -hanke koostuu kolmesta osakokonaisuudesta, joiden avulla ohjelmalle valtakunnallisesti asetetut tavoitteet saavutetaan. Yksi osakokonaisuus on lasten, nuorten ja perheiden palveluiden yhteensovittaminen osaksi monialaisten sote-keskusten toimintaa, jonka osatavoitteita ovat mm. lasten ja perheiden sosiaalityön laadun parantaminen sekä yhteisten toimintamallien ja palvelupolkujen luominen maakuntaan. Laadun parantamiseksi hankkeen kautta järjestetään lastensuojelun erityissosiaalityöntekijöiden työparitukea sosiaalityön kentälle akuutteihin tilanteisiin koko maakunnan alueella. Hankkeen työntekijöiden työpanosta suunnataan myös kehittämistyöhön yhteisten toimintamallien luomiseksi maakuntaan. Tavoitteena on lisätä lastensuojelutyön vaikuttavuutta ja säästää kustannuksia.

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän työpanos myydään hankeajan Keski-Suomen Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeelle. Näin ollen palvelu on kunnille maksuton. Kunnille tarjotaan lastensuojelun erityissosiaalityöntekijöiden konsultaatioapua, työparitukea, mentorointia ja koulutusta. Kuhunkin asiakastilanteeseen tarvitaan lisäksi aina *virkevastuulla* toimiva kunnan oma sosiaalityöntekijä.

Työparituki toteutetaan yhtäaikaaisesti, kun kehitetään lastensuojeluun uusi palvelumalli, jonka tavoitteena on kestävä kehitys. Kehittämistyön tavoitteena on paineen poisto lastensuojelun ”palokuntamaisesta” työstä ja painopisteen siirto sosiaalihuoltolain mukaiseen työhön. Tavoitteena on myös toiminta- ja osaamisrakenteen uudistaminen siten, että systeminen työote saataisiin juurrutettua eri toimintaympäristöihin ja monialaisuus olisi luonteva osa työskentelyä. Tämän saavuttamiseksi tarvitaan lastensuojelun toimintakäytänteiden sekä palvelusisältöjen kehittämistä ja yhtenäistämistä maakunnan kunnissa. Samoin tarvitaan osaamisen tukirakenteiden kehittämistä ja yhtenäistämistä. Tämä edellyttää samanaikaista sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen vahvistamista.

Käytännössä tätä kehittämistyötä tehdään yhdessä LUMO-hankkeen ja TulSote-hankkeen kanssa kartoittamalla kentällä esille nousevia haasteita. Yhteistyössä LUMO-hankkeen kanssa edistetään maakunnallisesti systemistä työotetta ja monitoimijaista yhteistyötä. Yhteistyössä Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen kanssa juurrutetaan perhekeskustoimintaa, joka osallttaa edistää monitoimijaista ja systemistä työotetta niin lastensuojelussa, lapsiperheiden sosiaalipalveluissa kuin yhteistyötahojen toiminnassa. Monitoimijainen työote lisää työn laadukkuutta ja tehokkuutta säästäten aikaa myöten kustannuksia.

5.2 Lastensuojelun uudistaminen monialaisesti (LUMO)

Lastensuojelun uudistamista monialaisesti koskeva Lumo-hanke on neljän maakunnan yhteinen hanke, jonka koordinoinnista vastaa Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Lumo-hanketta rahoittaa Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö. Hankkeen osatoteuttajina ovat Keski-Suomen lisäksi Etelä-Savo, Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala. Hanke on osa lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa vuosille 2020–2022 ja tämän ajan hanke on osa Kosken toimintaa. Keski-Suomen kunnat ovat sitoutuneet hankkeen toteuttamiseen ja lisäksi hankkeessa tehdään tiivistä yhteistyötä Tulevaisuuden sote-keskus-hankkeen, järjestöjen sekä osaamis- ja tukikeskuskehittämisen kanssa. Kehittämistyössä tavoitellaan pysyviä muutoksia sekä samaan suuntaan kehittämistä muiden hankkeiden kanssa, yhteisten tavoitteiden edistämiseksi.

Lumo-hankkeen tavoitteena on:

1. parantaa lastensuojelun asiakkaiden osallisuutta omissa asioissaan
2. uudistaa ja parantaa lastensuojelutyötä ja lastensuojelun asiakkaiden arjessa toimivan monialaisen verkoston työtä ja toimintaa niin peruskuin erityispalvelujen tasolla sekä

3. edistää systeemisen toimintamallin levittämistä ja juurruttamista monitoimijaisessa lastensuojelussa.

Lumo-hankkeessa koulutetaan lastensuojelun ammattilaisia systeemiseen toimintamalliin. Vuoden 2021 aikana on koulutettu Äänekosken, Wiitaunionin, Jyväskylän, Joutsan ja Toivakan henkilöstöä systeemiseen toimintamalliin. Seuraava koulutus järjestetään maaliskuussa 2022 ja se on avoin kaikille Keski-Suomen kunnille. Lumo-hankkeen yhtenä tavoitteena on myös jatkaa verkostolle suunnattua Sytykettä yhteistyöhön valmennusta vuoden 2022 aikana. Näiden valmennusten tavoitteena on lisätä lastensuojelun verkostojen tietoa lastensuojelusta sekä systeemisestä toimintamallista. Lisäksi vuoden 2022 aikana jatketaan Keski-Suomen alueella aamukahveja lastensuojelun systeemisten tiimien työntekijöille. Lisäksi järjestetään Itä- ja Keski-Suomen alueella yhteisiä aamukahveja alueen systeemisten tiimien konsultoiville sosiaalityöntekijöille ja perheterapeuteille. Hankkeen tavoitteena on näin ollen vahvistaa Keski-Suomen kuntien lastensuojelutyön monitoimijaista ja systeemistä työtettä sekä juurruttaa systeemistä työskentelyä osaksi lastensuojelun toimintaa. Lisäksi Lumo-hankkeen tavoitteena on vuoden 2022 aika kehittää lastensuojelun kokemusasiantuntijatoimintaa Keski-Suomessa yhteistyössä kuntien ja järjestöjen kanssa.

Monitoimijaista palvelutarpeen arviointia ja yhteistyötä kehitetään yhteistyössä Tulevaisuuden Sote-keskus-hankkeen kanssa myös ensi vuoden aikana. Lisäksi vuodelle 2022 on tehty yhteinen lastensuojelun kehittämisen suunnitelma Tulevaisuuden Sote-keskus-hankkeen kanssa. Tavoitteena on kehittää lastensuojelun sisältöjä sekä monitoimijaista arviointia ja yhteistyötä tulevalle hyvinvointialueelle. Kaiken hanketyön tavoitteena on vahvistaa maakunnallista monitoimijaista arviointia ja yhteistyötä lasten ja perheiden palveluissa sekä lisätä sitä kautta asiakkaiden osallisuutta omissa asioissaan.

5.3 Meijän Mieli

Meijän Mieli -hankkeen (2020–2023) tavoitteena on nuorten mielenterveystoipujien (15–35-vuotiaiden) arjen, mielen hyvinvoinnin ja osallisuuden parantaminen Keski-Suomessa. Hanke mahdollistaa kohtaamisia sekä edistää yhteisöllisyyden kokemusta yksinäisyyttä kokeville mielenterveystoipujille koordinoimalla vapaaehtoisuuteen perustuvaa kaveritoimintaa sekä järjestämällä livenä ja diginä toteutettavaa ryhmätoimintaa. Hankkeen kivijalkoja ovat kynnyksettömyys, osallisuus sekä yhteiskehittäminen toipumisorientaation viitekehyksessä. Hanke on saanut STEAn 535 000 suuruisen avustuksen vuosille 2020–2023. Hankkeessa työskentelee kaksi työntekijää; hankekoordinaattori sekä hanketyöntekijä. Hanketta hallinnoi Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus ja laaja-alaisen verkostohankkeen yh-

teistyökumppaneita ovat mm. Psykiatrisen kuntoutuksen tuki ry, Jyväskylän seudun Mielenterveysseura ry., FinFami ry., Keski- Suomen sairaanhoitopiiri, Keski-Suomen hyvinvoinnin osaamiskeskittymä KeHO, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, SOS- lapsikylä ry., Jyväskylän yliopiston laitos, koulutuskuntayhtymä Gradia ja Jyväskylän seurakunta.

TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

1. Nuorten aikuisten (15–35-vuotiaiden) arki ja osallisuus paranee

- Meijän Kaverit -toimintaa jatketaan ja kehitetään vuoden 2022 aikana. Tavoitteena, että 20 toipujaa saa yksilöllistä tukea hankkeen kouluttamilta ja välittämiltä vapaaehtoisilta Meijän Kavereilta.
- Nuorten mielen hyvinvointia tukevat avoimet ryhmätoiminnot Mie-liMiitingit jatkuvat Jyväskylässä ja Äänekoskella. Vuoden 2022 aikana miitingeissä vahvistetaan yhteisöllisyyttä The World fo Recovery -toipumispelillä.
- Kerran kuussa mielenterveyttä vahvistavia avoimia MielenTaidot -tuokioita järjestetään livenä ja etänä vuoden 2022 aikana yhteistyössä oppilaitosten sekä järjestöjen kanssa.

2. Luodaan yksilöllisiin tarpeisiin vastaavia tuki- ja vapaaehtoistoiminnan ratkaisuja, jotka rohkaisevat kansalaisia toimimaan mielenterveystoipujien kaveritoiminnassa.

- Meijän Kaverit- ja Meijän Digikaverit -vapaaehtoistoiminnan koulutuksia järjestetään 4–5 kertaa, tarpeen mukaan myös enemmän.
- Koulutettujen vapaaehtoisten tuen jatkuminen ja kehittäminen
- Syksyllä 2021 käynnistyneellä Mentaalista meininkiä -toiminnalla pyritään saamaan nuoria ideoimaan ja toimimaan vapaaehtoistoiminnassa. Vuoden 2022 aikana tavoitteena on saada osallistujia aktivoitumaan ympäri maakuntaa.

3. Tuetaan keskisuomalaisten mielenterveys- ja vapaaehtoistyönjärjestöjen sekä 4. sektorin verkostoitumista nuorten aikuisten mielenterveystoipujien osallisuuden parantamiseksi.

- Vuoden 2022 aikana hanke tukee järjestöjen verkostoitumista järjestämällä keskisuomalaisille mielenterveys- ja päihdejärjestöille sekä muille matalankynnyksen toiminnasta kiinnostuneille kehittämispäivän. Päivässä kerätään hyviä käytäntöjä, ideoidaan uusia ja opitaan toisilta, miten nuoria tavoitetaan mukaan toimintaan ja kuinka mata-

lankynnyksen toiminnalla voidaan tarjota apua nuorten lisääntyneeseen ahdistukseen ja yksinäisyyteen.

4. Nuorten ikuisten mielenterveystoipujien aseman vahvistaminen toipumisorientaatioajattelun edistämällä sekä positiivisen mielenterveyden kulttuurin rakentamisella

- Vuoden 2022 somestrategia painottuu ihmiseltä ihmiselle toiminnan ja vapaaehtoisuuden merkitykseen mielen hyvinvoinnille.
- Hanke rohkaisee edelleen nuoria tuomaan näkyväksi omia tarinoitaan ja tunnetilojaan esim. hankkeen omilla kanavilla tai ohjaamalla valtakunnallisille kanaville esim. Mieli ry:n Myrsky.
- Toipumisorientaatio -koulutukset saavat jatkoa vuonna 2022

5. Yhteiskehittämisen vahvistaminen mielenterveyttä tukevien toimintamuotojen kehittämisessä nuorille aikuisille mielenterveystoipujille.

- Vuoden 2021 aikana hanke on järjestänyt Yhteistyöstä Voimaa-työpajoja keskisuomalaisille mielenterveys- ja päihdejärjestöille yhteistyössä sotehankkeiden kanssa. Pajojen aiheet ovat olleet järjestöjen toiveiden pohjalta mm. toimivat käytännöt kuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä, sosiaalinen markkinointi ja toipumisorientaatio. Vuoden 2022 työpajojen suunnittelua jatketaan yhteistyössä sotehankkeiden kanssa kuunnellen järjestöjen toiveita.
- Hanke on ollut aktiivisena jäsenenä mm. hyvinvointihankkeiden verkostossa, Jyväseudun mielenterveys- ja päihdetoimijoiden METELI-verkostossa ja sosiaalihuollon kehittämishankkeessa. Vuonna 2022 yhteiskehittämistä ja verkostoitumista on tärkeää jatkaa sekä maakunnallisissa yhteistyöverkostoissa että sotehankkeiden kanssa, jotta tulevan hyvinvointialueen palveluketjuissa sekä rakenteissa on jatkossakin tarjolla matalan kynnyksen palveluita nuorille.

Lahjoitusvaroilla nuorten mielenterveyttä vahvistavaa toimintaa

Lähi-Tapiola Keski-Suomi lahjoitti keskisuomalaisille nuorten mielenterveyttä edistäville toimijoille yhteensä 20 000 €. Koske sai tuosta kokonaisuudesta Meijän Mieli -toimintaan merkittävän summan 8000 €. Lahjoituksella tarjotaan mielenterveyden haasteiden vuoksi haavoittuvassa asemassa oleville nuorille keinoja ylläpitää sekä vahvistaa mielenterveyttä. Nuorille tarjotaan tilaisuus tutustua maksutta heidän oman alueensa eläinavusteisiin hyvinvointipalveluihin ja/tai luontolähtöisiin elämyksiin.

Palvelu ostetaan Keski-Suomen alueella toimivilta GreenCare-verkostohankkeen luontopalveluja tuottavilta toimijoilta nuorten toiveiden mukaisesti. Ryhmämuotoiset luontopäivät edistävät nuorten hyvinvointia ja elämänlaatua, mahdollistavat yhteisöllisyyden kokemista ja uusien ystävyys-suhteiden solmimista, aktivoivat liikkumaan sekä kannustavat luontolähtöiseen harrastustoimintaan. Päivien yhteydessä voidaan tehdä tunnetuksi myös Meijän mieli -hankkeen tarjoamaa tukea. Luontopäivien markkinoinnissa kohderyhmälle hyödynnetään Kosken omia verkostoja sekä alueen mielenterveystoimijoiden ja nuorten parissa toimivien tahojen verkostoja.

5.4 Paikka Auki II

Paikka Auki II -hanke mahdollistaa osatyökykyisen tai työelämän ulkopuolella olevan alle 30-vuotiaan nuoren palkkaamisen vuodeksi sosiaali- ja terveysalan järjestöön. Hankkeella tuetaan vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistymistä, työelämävalmiuksia sekä jatkotyöllistymismahdollisuuksia. Koskessa työskentelee STEA:n myöntämällä avustuksella 60-prosenttisella työajalla viestintä- ja toimistoassistentti kevääseen 2022 asti. Nykyisen viestintä- ja toimistoassistentin tehtäviin kuuluu Kosken uuden graafisen ilmeen suunnittelu osana 20:ttä juhlavuotta. Uudistukseen sisältyy logon ja kotisivujen toteutus ja samalla Kosken viestinnässä käytettäviä materiaaleja uusitaan vastaamaan uutta ilmettä.

Uutta Paikka Auki -rahoitusta 60-prosenttisella työajalla toimivalle Paikka Auki -kriteerit täyttävälle viestintä- ja toimistoassistentille on haettu vuodelle 2022. Rekrytointi toteutetaan kevään 2022 aikana, mikäli STEAn avustusehdotus hyväksytään. Palkattavan henkilön mentorina toimivat Kosken viestintäsuunnittelija ja/tai erikoissuunnittelija.

5.5 Taloudellinen toimintakyky ja sosiaalinen osallisuus (TASOS)

ESR-rahoitteinen Jyväskylän yliopiston/Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen koordinoima TASOS-hanke käynnistyi loppuvuodesta 2020. Hankkeen Keski-Suomen osatoteuttajina ovat Jyväskylä, Laukaa, Saarikka ja Äänekoski sekä Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelukuntayhtymä Soitesta kahdeksan kuntaa. Kuntien tiimeissä toimii viisi kehittäjätyöntekijää oman työnsä ohessa osa-aikaisesti (17–30 % työajalla).

Hankkeen tavoitteena on kehittää aikuissosiaalityön käyttöön uusia työmenetelmiä, joiden kolme kehittämiskärkeä ovat voimavaralähtöinen asiakastyö, taloussosiaalityö ja yhteisölliset luontolähtöiset menetelmät. Alkuvuodesta 2021 TASOS-hankkeen rinnalle käynnistyi valtion tutkimusrahoittei-

nen aikuissosiaalityön menetelmien vaikuttavuustutkimus (AIKUMETOD). Kehittäminen tapahtuu aikuissosiaalityön asiakastyön sisällä, ei ulkopuolelta määriteltynä.

Kehittämistyön tavoitteiden mukaisien työmenetelmien toteuttamista käytännössä on tuettu työpajoissa ja säännöllisesti joka toinen viikko kokoontuvan tukitiimin kautta. Asiakassuunnitelmien kirjaaminen avain- tietosisältöjen mukaisesti jäsentää suunnitelmallista sosiaalityötä Avaintietosisältöjen mukaiseen kirjaamiseen on saatu tukea THL:lta. Käytännön pulmana toistaiseksi on, että nykyisissä asiakastietojärjestelmissä ei ole Avain-mittaristoa, joten rakenteinen kirjaaminen joudutaan kokoamaan erilliseen excel- taulukkoon. Asiakassuunnitelmia kirjataan hankkeen asiakkaiden osalta avaintietosisältöjen mukaisesti (tavoitteet-tilannetekijät-menetelmät-arviointi), sillä näistä koostuu AIKUMETOD:n tutkimusaineisto.

Talousneuvolatoiminta käynnistettiin yhteistyössä oikeusministeriön Ennakoivan talousneuvonnan (ET) hankkeen kanssa kevään ja alkukesän aikana kaikissa osatoteuttajien kunnissa. Talousneuvolassa ovat mukana asiantuntijat ulosotosta, talous- ja velkaneuvonnasta, aikuissosiaalityöstä sekä paikkakunnan tilanteen mukaan myös diakonia ja tarvittaessa sosiaalisen luototuksen sekä Kelan asiantuntijat. Koronan vuoksi talousneuvolat toteutettiin aluksi vain puhelimitse, syksystä alkaen talousneuvolat ovat toimineet osittain myös hybridinä. Talousneuvolat jatkavat vuoden 2022 aikana ja näihin luodaan mallinnusta myös tutkimushankkeen toimesta. Taloussosiaalityön kokeiluna toteutettiin talousryhmä (Saarikassa) ja ryhmiä on tarkoitus käynnistää jatkossa mm. työpajojen ja ohjaamo toiminnan yhteydessä (Saarikka ja Laukaa). Taloussosiaalityön yksilö- ja ryhmätoimintaan kehittäjätyöntekijät esittivät toiveen helposti käytäntöön sovellettavasta työkalupakista. Työkalupakkia on työstetty yhteistyössä Takuusäätiön kanssa ja se on tarkoitus saada käyttöön kevään 2022 aikana. Yhteisö- ja luontolähtöisistä menetelmistä toteutui Tuunauspaja Saarikassa, Tuunauspajoja on tulossa jatkossa lisää Meidän Tuvalle Saarijärvelle ja Karstulaan. Koronan vuoksi jouduttiin perumaan alueelle suunniteltuja yhteisötapahtumia (Saarikassa). Äänekoskella on kokeiltu verkostotapaamisia muualla kuin toimistolla.

5.6 Rahapeliongelman hoidon ja tuen alueellinen kehittäminen (Aluetuki-hanke)

Rahapeliongelmiensa hoidon ja tuen alueellinen kehittäminen eli Aluetuki on Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) koordinoima hanke. Sen tavoitteena on tukea rahapeliongelman hoidon ja tuen saatavuuden ja laadun kehittämistä kunnissa ja tulevilla hyvinvointialueilla vuosina 2021–2023. Hankkeen toimijoita ovat Etelä-Suomessa Peliklinikka, Pohjois-Suomessa

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri ja Väli-Suomen alueella Sovatek-säätiö (osatoteuttajana Koske).

Aluetuki järjestää tietoiskuja, koulutuksia ja konsultaatiota rahapeliongelman puheeksi ottamisen ja hoidon edistämiseksi. Ammattilaisten osaamisen vahvistamisen lisäksi järjestetään työpajoja ja työryhmiä rahapeliongelmiensa hoidon ja tuen kehittämiseksi alueilla.

Vuonna 2022 Aluetuki järjestää säännöllisiä Rahapelaaminen puheeksi- ja Rahapeliriippuvuus hallintaan -koulutuksia, joilla vahvistetaan ammattilaisten osaamista rahapeliongelman kohtaamiseen. Rahapeliongelmaa ja sen hoitoon tarjolla olevia palveluja tehdään näkyväksi ja asukkaille sekä ammattilaisille tutummaksi esimerkiksi työryhmissä työstettyjen palvelupolkujen, verkostokarttojen sekä viestinnän avulla. Rahapeliongelmiensa ehkäisy ja hoito pyritään integroimaan osaksi alueellisia sote-rakenteita. Kosken viestintäsuunnittelija tukee hankkeen viestinnässä, verkostoitumisessa ja koulutusten toteuttamisessa.

5.7 Romaniasioiden sosiaali- ja terveydenhuollon osaamiskeskus (ROMKE)

Koske jatkaa romaniasioiden seuraamista ja osallistumista Jyväskylän seudun romanityöryhmän työhön. Vaikuttamistyötä ROMKE-toiminnan aloittamiseksi jatketaan edelleen. Koske toteutti vuonna 2018 selvitystyön³, jonka pohjalta osaamiskeskus voi käynnistää toimintansa riittävän rahoituksen varmistuttua. Selvityksen sekä Yhdessä liikkeellä -hankkeen tuloksia⁴ hyödynnetään mm. ESR-rahoitushauissa ja muussa teemaan liittyvässä kehittämistyössä.

5.8 Sosiaalityön valtion tutkimusrahoitushankkeet

Koske on mukana kolmessa sosiaalityön valtion tutkimusrahoitushankkeessa, jotka ovat Sosiaali- ja terveysministeriön rahoittamia vuosille 2021–2022. Kunkin hankkeen osalta pohditaan jatkohakua, mikäli rahoitus sen mahdollistaa.

---

³ Gynther, Päivi (2018) [Romaniasioiden tutkimus- ja kehittämistoiminta sote-uudistuksessa](#)

⁴ Kivelä, Päivi & Koivuniemi, Kaisa (2019) [Yhdessä liikkeellä. Liikunta ikkunana romaniväestön hyvinvointiin Keski-Suomessa](#)

5.8.1 Monitoimijainen rakenteellisen sosiaalityön toimintamalli tulevaisuuden sosiaali- ja terveyspalveluihin (MoRa)

Jyväskylän yliopiston sosiaalityön yksikön toteuttama MoRa-hanke tutkii monitoimijaisen rakenteellisen sosiaalityön toimintamallin ja prosessin nykytilaa ja kehittämispotentiaalia kysymällä a) miten rakenteellista sosiaalityötä toteutetaan 2020-luvulla julkisessa sosiaalityössä Suomessa sekä b) miten ja millaisilla toimintamalleilla rakenteellista sosiaalityötä voidaan tulevaisuudessa integroida osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää sekä maakunnallisten hyvinvointialueiden toimintaa ja päätöksentekoa.

Valtakunnallisen kyselyn ja tapaustutkimuksen tuottaman tiedon perusteella luodaan toimintamalli, jonka avulla tuotetaan tietoa asiakkaiden/kansalaisten hyvinvoinnista, välitetään sitä sosiaali- ja terveyspalvelujen ja yhteiskunnallisen päätöksenteon tueksi sekä samalla edistetään yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja kansalaisten hyvinvointia. Toimintamalli juurrutetaan yhdessä hankkeen osatoteuttajina ja välittäjäorganisaatioina toimivien osaamiskeskusten (Koske, SONet BOTNIA) kanssa uusien maakunnallisten hyvinvointialueiden käytäntöihin vuoden 2022 aikana. Hankkeeseen osoitetaan pääasiassa erikoissuunnittelijan ja tarvittaessa johtajan ja viestinnän suunnittelijan työtä.

5.8.2 Aikuissosiaalityön menetelmien vaikutavuus (AIKUMETOD)

Jyväskylän yliopiston Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen toteuttaman AIKUMETOD-tutkimuksen tavoitteena on vastata tarpeeseen saada aikuissosiaalityöhön tietoa vaikuttavista työmenetelmistä. Hankkeessa tutkitaan, miten aikuissosiaalityön työmenetelmät voivat edistää tai hankaloittaa asiakkaiden elämäntilanteissa tavoiteltuja vaikutuksia. Tutkittavina on

- aikuissosiaalityön voimavaralähtöisen asiakasprosessin,
- taloussosiaalityön,
- yhteisöllisen luontolähtöisen työn ja
- maahanmuuttajatyön verkostomenetelmät.

Menetelmien soveltamista seuraava tutkimusaineisto saadaan samanaikaisesti samojen toteuttajien aikuissosiaalityön ESR-rahoitteisista TASOS- (Taloudellinen toimintakyky ja sosiaalinen osallisuus) ja TASKU- (Talous sujuvasti kuntoon) -kehittämishankkeista. Niissä kerätään THL:n kehittämän AVAIN-mittarin tietosisältöjen mukaista kvantitatiivista ja laadullista aineis-

toa. Analyysissa sovelletaan KAIMEr-teoriaa, mikä lisää ymmärrystä siitä, miten konteksti, toimijat ja interventio laukaisevat vaikutuksia tuottavia mekanismeja. Lisäksi tutkimus tuottaa kustakin menetelmästä mallinnuksen. Tutkimus kytkeytyy sosiaalityön väitöskirjoihin ja tuottaa 7 tieteellistä artikkelia ja 5 ammatillista artikkelia.

Osaamiskeskukset jakavat tuloksia alueellisissa ja valtakunnallisissa työpaikoissa vuoden 2022 aikana. Koskesta hankkeeseen osoitetaan erikoissuunnittelijan, johtajan ja viestinnän suunnittelijan työtä.

5.8.3 Lastensuojelu lapsen etuna? Lapsen hyvinvoinnin arviointi lastensuojelussa ja sen rajapinnoilla (ETU)

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää lapsen tilanteeseen liittyvää tietoa, ymmärrystä ja tulkintoja, kun arvioidaan lastensuojelun tarvetta. Kiinnostuksen kohteena ovat sosiaalityöntekijöiden ja muiden ammattilaisten arviot lapsesta lastensuojelussa ja sen rajapinnoilla. Lisäksi tutkimuksessa selvitetään kokemusasiantuntijoiden näkemyksiä. Vastauksia etsitään kysymyksiin, miten, missä ja kenen lasta ja perhettä tulee tukea sekä edellyttääkö lapsen tilanne lastensuojelun vai lapsi- ja perhepalvelujen toimia.

Tutkimuksesta vastaa Tampereen yliopisto ja tutkimuksen hallinnollisesta kokonaisuudesta vastaa Pääkaupunkiseudun osaamiskeskus Socca. Tutkimus toteutetaan yhteistyössä sosiaalialan osaamiskeskusten ja niiden toteuttamien lastensuojelun kehittämisohjelmien kanssa. Tutkimushankkeen yhteistyökumppanina Keski-Suomessa toimii ensisijaisesti Kosken lastensuojelun kehittäjä LUMO-hankkeesta.

5.9 Keski-Suomen hyvinvoinnin osaamiskeskittymä (KEHO)

KEHO on keskisuomalaisia sosiaali-, terveys-, liikunta- ja urheilualan toimijoita sekä hyvinvoinnin osaajia yhteen kokoava monialainen verkosto, jonka päämääränä on ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Koske on yksi KEHO:n kehittämiseen sitoutuneesta kuudestatoista organisaatiosta. Tavoitteena on, että Keski-Suomessa toimii kansainvälisesti kilpailukykyinen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen, sosiaalisen hyvinvoinnin, liikunnan, urheilun ja kuntoutuksen osaamis- ja yrityskeskittymä.

KEHO-verkoston toiminta on organisoitunut yhteisesti valittujen kehittämisteemojen ympärille. Koske koordinoi yhdessä Jyväskylän yliopiston ja

LIKES:n kanssa lasten, nuorten ja perheiden teemaryhmää. Lisäksi Koske on aktiivisesti mukana ohjausryhmässä sekä viestintäryhmän toiminnassa.

Koske osallistuu KEHO-viestintään julkaisemalla KEHO-uutisia omissa viestintäkanavissa ja välittämällä tietoa omista ja yhteistyökumppaneiden hyvinvointiaiheista tapahtumista ja tiedotteista KEHOn kanaviin. KEHO-toimintaan osoitetaan pääasiassa johtajan, erikoissuunnittelijan ja viestinnän suunnittelijan työpanosta.

5.10 Hankevalmistelu

5.10.1 Sosiaalihuollon kehittämisohjelma

Tulevaisuuden sote-keskus -täydennyshakuun laadittiin yhteistyössä Keski-Suomen sote-uudistuksen ja Kosken kesken sosiaalihuollon kehittämisohjelma aikuis- ja gerontologisen sosiaalityön sekä vammaispalvelujen kehittämiseen. Kaksivuotisen (2022–2023) hankkeen pääteemat ovat kiinteä osa käynnissä olevan Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen palvelujen saataavuus -osiota. Aikuis- ja gerontologisen sosiaalityön pääteemoina ovat saataavuuden ja palveluketjujen kehittäminen sekä vammaispalveluissa palvelu- ja hoitoketjujen yhtenäistäminen, henkilökohtaisen avun kokonaisuus sekä vammaisosaamisen saataavuus ja laatu sote-keskuksissa. Koske tekee tiivistä yhteistyötä hankkeen kanssa.

5.10.2 Sosiaalihuollon tiedonhallinta hyvinvointialueella

Toiminta olisi jatkoa vuonna 2021 sote-rakenne-hankkeen rahoituksella toteutetulle asiantuntijatyölle ja se toteutettaisiin osana Keski-Suomen hyvinvointialueen ICT-valmistelua. Tarkoituksena olisi tukea sosiaalihuollon asiakastiedon arkiston käyttöönottoja sekä kirjaamiskäytäntöjen ja toimintaprosessien yhtenäistämistä siirryttäessä hyvinvointialueelle vuoden 2021 aikana sote-rakennehankkeessa koottujen verkostojen avulla. Kehittämistä koordinoiva asiantuntijatyö tehdään tiiviissä yhteistyössä Keski-Suomen kuntien ja hyvinvointialueen valmisteluorganisaation kanssa mahdollinen Kansa-koulu-jatkohanke huomioiden. Osa-aikaiseen tehtävään osoitettaisiin pääasiassa erikoissuunnittelijan työtä.

5.10.3 Kansa-koulutyölle jatkoa rakenteisen kirjaamisen kehittämiseen

Sosiaalihuollon rakenteista kirjaamista on vuodesta 2015 alkaen kehitetty valtakunnallisena osaamiskeskusten yhteistyönä. Tarve kirjaamisen kehittämiseen on yhä suurempi hyvinvointialueiden toimintatapojen yhdenmukaistamisen vaateen myötä sekä asiakastietolain määrittäessä sosiaalihuollon

Kanta-arkiston käyttöönotot 1.9.2024 mennessä. Sosiaalialan osaamiskeskukset ovat tehneet STM:lle kannanoton kirjaamisen kehittämisen pysyvästä rahoituksesta. Mikäli tämä ei toteudu, vuoden 2021 lopussa päättyvälle kolmoshankkeelle haetaan jatkoa RRF-rahoituksesta. Osa-aikaisessa tehtävässä jatkaisi erikoissuunnittelija.

5.10.4 Yhteiskunnan sosiaalisen laadun arviointi, hyvinvoinnin vahvistaminen ja kustannukset

Terveyden edistämisen määrärahoista haetussa hankkeessa kehitetään yhteiskunnan sosiaalisen laadun seurantaan EPTT-hankkeessa⁵ kehitettyä SOLA-laskentamatriisia suuntaamalla sen painopistettä hyvinvoinnin vahvistumisen/edellytysten mittaamiseen. Hankkeessa testataan matriisin käyttöä valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien tietojohdantamiseen sekä mahdollisesti käynnistyvien SIB (social impact bond) -hankkeiden mittareiden SOLA-tarkasteluun. Lisäksi hankkeessa toteutetaan työkalun digitoimisen suunnittelu ja toteutus (sähköinen hyvinvointikertomus). Lopputavoitteena on tuottaa tietojohdantamiseen ja hyvinvointitalouteen monistettava työkalu.

Hakijana on Keski-Suomen sairaanhoitopiirin perusterveydenhuollon yksikkö. Kosken rooli hankkeen yhteistyökumppanina täsmennetään rahoituspäätöksen jälkeen.

5.10.5 Osaamis- ja tukikeskustoimintojen yhteensovittaminen Itä- ja Keski-Suomen alueella

Hanke on jatkoa vuonna 2021 toteutetulle YTA-alueen OT-pilotille. Hankkeessa tavoitellaan aidon lasten, nuorten ja perheiden verkostomaisen OT-keskuksen perustamista Itä- ja Keski-Suomen YTA-alueelle. Siinä keskeisiä toimijoita olisivat Kuopion yliopistosairaala ja alueen sosiaalialan osaamiskeskukset ISO ja Koske. OT-keskus keskittyisi kaikkein vaativimpien, kompleksisten ongelmien ratkomiseen monialaisessa yhteistyössä konsultoinnin, mentoroinnin, koulutuksen ja tutkimuksen keinoin. Hankkeessa on tarkoitus sijoittaa Koskeen yksi työntekijä yhteistyössä Jyväskylän kaupungin kanssa.

---

⁵ [Tietoon perustuva ehkäisevän päihdetyön johtamisen malli Keski-Suomessa](#)

6 KOSKEN TALOUS

Keski-Suomen Sosiaalialan osaamiskeskuksen vuoden 2022 taloussuunnitelu on ollut johdonmukaista aikaisempien vuosien jatkumoa. Eri toimintojen tuotto-osuus- ja volyymimuutoksista huolimatta talouden perusrakenne säilyy ennallaan. Toimintaympäristön muutokset eivät edelleenkään näyttäisi vaikuttavan erityisen merkittävästi Kosken taloudelliseen perustaan.

Vuonna 2022 kokonaistuottoja ennakoidaan kertyvän yleisavustus mukaan lukien 639 985 euroa, mikä on noin 88 000 euroa kuluvaan vuoteen enemmän. Tilinpäätöstoteumaan 2019 verrattuna kokonaistuotto-olettama on noin 120 000 eur enemmän.

Palvelutoiminnan tuottoja arvioidaan kertyvän yhteensä 122 000 euroa, mikä on 12 % euroa kuluvaan vuoteen vähemmän. Tähän vaikuttaa mm. konsultoitavan varhaiserityisopettaja-palvelun sopimustuoton noin 7 000 euron vähennys. Jatkavista toiminnoista sosiaaliamiehen palvelun tuottoja arvioidaan kertyvän kuluvaan vuoden budjetin mukaisesti 99 050 euroa. Konsultointi- ja koulutusmyyntitavoite tuplaantuu vuoden 2021 arviosta, mutta sen osuus jää 5 500 euroon.

STM:n valtionavustusta on budjetoitu kuluvaan vuoden tavoin 143 815 euroa, mikä noin viidennes kokonaisrahoituksesta.

Budjetoituidut hankerahoitukset ovat noin 351 000 euroa, missä on noin 15 % vuosivähennys. Hanketuotoista STEA-rahoitteinen Meijän Mieli kattaa jokseenkin puolet (n. 180 000 euroa). Loput jakautuvat 7 muun hanketoiminnan kesken. Kokonaisuudessaan hanketoiminta kattaa n. 56 % (63 %) yhdistyksen kokonaisrahoituksesta.

Kulupuolen suurimman erän muodostavat totutusti henkilöstömenot, joita oletetaan kertyvän 477 718 euroa, mikä on edellisvuosien tavoin vajaat 3/4 kokonaiskuluista. Budjetoituja henkilötyövuosia on 8,4 (10,43). Vuokramenoja kertyy kuluvaan vuoden tason mukaisesti 47 000 euroa. Muut toimintakulut ovat 115 500 euroa, mikä on suunnitelman mukaan noin 25 % vähemmän. Oleellinen muutos on ostetuissa palveluissa, missä vähennystä n. 17 000 eur (57000 -> 40000). Tulevalle vuodelle ei korvausinvestointeja ole.

Kokonaisuudessaan Kosken 2021 arvioidut tuotot kattavat kulut, mitä osoittaa nollatulostavoite. Normaaliin tapaan kannattavuuden lisäksi taloudenhoidon tavoitteena on suunnitelmallisuuden ja riittävän maksuvalmiuden ylläpitäminen. Mahdollisimman riskitön taloussuunnittelu tukee näiden tavoitteiden saavuttamista.

	BUDJ.	BUDJ.	TOT-%	TP	TOT-%
KOSKE BUDJETTI 2022	2022	2021	B22-B21	2020	B22-TP20
Kosken budjetti 2022					
	639 985	727 485	87 499,4	519 695	120 289,8
VARSAISEN TOIMINNAN TUOTOT					
Toimintatuotot	107 940	114 200	94,5	167 747	64,3
Koulutus- ja konsultointituotot	14 690	57 188	25,7	48 452	30,3
Muut tuotot	373 540	412 281	90,6	156 742	238,3
VARSAINAINEN TUOTOT YHTEENSÄ	496 170	583 670	85,0	372 940	133,0
VARSAISEN TOIMINNAN KULUT					
HENKILÖSTÖKULUT					
Toimihenkilöiden palkat	-325 073	-369 205	88,0	-279 423	116,3
Tuntipalkat	-4 214	-8 227	51,2	-9 839	42,8
Muut palkkamenot	-68 739	-55 742	123,3	-58 163	118,2
Sosiaalikulut	-79 693	-88 584	90,0	-59 839	133,2
HENKILÖSTÖMENOT YHTEENSÄ	-477 718	-521 759	91,6	-407 263	117,3
TOIMITILAVUOKRAT	-46 694	-51 596	90,5	-50 117	93,2
MUUT KULUT					
Matka- ja majoituskulut	-20 793	-23 165	89,8	-6 871	302,6
Henkilöstön koulutuskulut	-11 050	-23 700	46,6	-1 236	894,3
Muut henkilöstökulut	0	0	0,0	-1 919	0,0
Muut vuokrat	-1 885	-3 653	51,6	-4 073	46,3
Aine- ja tarvikeostot	-14 030	-10 770	130,3	-853	1 644,7
Muu toimitilakulut	-8 054	-16 132	49,9	-20 057	40,2
Myynti-markkinointikulut	-4 090	-3 095	132,1	-680	601,9
Edustuskulut	-700	-300	233,3	-246	285,0
Toimisto-, puhelin- ja tietoliikennekulut	-13 386	-14 416	92,9	-11 399	117,4
Vakuutukset	-860	-1 330	64,7	-1 708	50,4
Ostetut palvelut	-40 725	-57 569	70,7	-20 783	196,0
MUUT KULUT YHTEENSÄ	-115 574	-154 130	75,0	-69 823	165,5
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-639 985	-727 485	88,0	-527 203	121,4
KÄYTTÖTALOUDEN JÄÄMÄ (+/-)	-143 815	-143 815	100,0	-154 263	93,2
YLEISAVUSTUKSET	143 815	143 815	100,0	146 755	98,0
TULOVEROT	0	0	0,0	-66	0,0
TILIKAUDEN TULOS (+/-)	0	0	0,0	-7 537	0,0

K O S K E
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

Julkaisija

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Osoite:

Matarankatu 4
40100 Jyväskylä

koskeverkko.fi